

ПО 4.2 ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З ПРАКТИКУМОМ – 2
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>7кред. ЄКТС / 210 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>МКР, екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції: 1 (перший тиждень) Практичні заняття: 1 (другий тиждень) rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: завідувач кафедри, професор, д. психол. н., Воляннюк Наталія Юріївна +380505538334 volianiuk.nataliia@iit.kpi.ua Хілько Світлана Олександрівна, доцент, к.психол.н., +38(097) 226-16-94, Telegram; +38(099) 166-87-03; hsvitlana072@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NTU2Mjk3MDA4MTg0?cjc=m4_fchy4</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Загальна психологія з практикумом - 2» є основні базові категорії і поняття, закономірності, механізми психічних процесів і явищ, методологічні підходи, пояснювальні принципи, методи теоретичного та емпіричного дослідження, валідні, стандартизовані психодіагностичні методики, методи аналізу даних.

Метою навчальної дисципліни є формування наукових уявлень про природу психіки, про методи та результати дослідження психічних явищ; розвиток здатності до застосування психологічних знань в умовах професійної діяльності.

Навчальна дисципліна сфокусована на вивченні категоріального апарату психології, методологічних принципів та законів психології, історичних передумов і логіки розвитку психологічної науки. Особливо відбувається заглиблення в проблеми: обрання та застосування валідного і надійного психодіагностичного інструментарію (тести, опитувальники, проективні методики).

Система теоретичних і практичних (семінарських) занять дає можливість вирішити такі **основні завдання:**

- сформувати у здобувачів вищої освіти науковий підхід до розуміння психіки та законів її функціонування;
- ознайомити здобувачів вищої освіти із закономірностями, фактами, механізмами психічної реальності, сформувати розуміння провідних категорій курсу;
- ознайомити і практично оволодіти найбільш поширеними методиками для психологічних досліджень;

- оцінювати власні пізнавальні процеси; психологічні стани та почуття з метою забезпечення ефективної і безпечної діяльності;
- організовувати власну діяльність як складову колективної діяльності;
- здійснювати психологічний аналіз складних ситуацій взаємодії «особистість-суспільство», «особистість-соціальна група», «особистість-особистість»;
- використовувати знання, поглиблювати їх та розвивати критичне мислення;
- рефлексувати особисті знання.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти:

Загальних компетентностей:

- застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знати та розуміти предметну область та розуміти професійну діяльність (ЗК 2);
- здатності вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4);
- здатності бути критичним і самокритичним (ЗК 5);
- здатності до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання (ЗК 14).

Фахових компетентностей:

- здатності оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1);
- здатності аналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2);
- здатності до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (ФК 3);
- здатності самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4);
- здатності використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (ФК 5).

Програмні результати навчання:

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (ПРН 1);
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань (ПРН 2);
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН 3);
- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН 16).

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах двох годин консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна [пошта volianiuk.nataliia@iil.kpi.ua](mailto:volianiuk.nataliia@iil.kpi.ua), месенджер Telegram https://t.me/joinchat/AAAAAE4Nglj_FPvDHRctmQ

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна «Загальна психологія з практикумом – 2» вивчається одночасно із дисциплінами «Вступ до психології», «Вікова та педагогічна психологія», «Анатомія і еволюція нервової системи».

Вивчення навчальної дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки такі, як: «Історія психології», «Методологія і методи психологічних досліджень», «Експериментальна психологія» та ін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Темперамент. Методики дослідження темпераменту.	10	2	2	6
Тема 2. Характер. Акцентуації характеру. Методи дослідження характеру особистості.	10	2	2	6
Тема 3. Здібності. Методи дослідження здібностей.	12	2	2	8
Тема 4. Спрямованість особистості. Методики дослідження спрямованості особистості.	12	2	2	8
Тема 5. Психологія мотивації.	10	2	2	6
Тема 6. Досвід особистості. Діяльність як базова психологічна категорія.	12	2	2	8
Тема 7. Психологічна структура діяльності.	12	2	2	8
Тема 8. Психомоторика.	12	2	2	8
Тема 9. Психічні стани.	12	2	2	8
Тема 10. Нерівноважні психічні стани	12	2	2	8
Тема 11. Змінені стани свідомості.	12	2	2	8
Тема 12. Ресурсна система особистості.	12	2	2	8
Тема 13. Самосвідомість особистості.	12	2	2	8
Тема 14. Психологічний захист особистості.	12	2	2	8
Тема 15. Розвиток і формування особистості.	12	2	2	8
Тема 16. Життєві кризи особистості.	12	2	2	8
Тема 17. Спілкування як базова психологічна категорія.	12	2	2	8
Тема 18. Група і міжособистісні відносини.	12	2	2	8
Всього годин	210	36	36	138

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Варій М Психологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.
2. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
3. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
4. Москалець В. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с.

4.2. Допоміжна література:

1. Буняк Н. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 300 с.
2. Варій М, Ортинський В. Основи психології і педагогіки. Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 376 с.
3. Засека Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування: навч. посіб. для студентів ВНЗ. 2-е вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.
4. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА») / А.В. Курова. Одеса:

Фенікс, 2020. 79 с.

5. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2018. - 272 с.
6. Москалець В. Психологія особистості. Підручник. Київ : Ліра-К, 2021. 564 с.
7. Мясойд П. Курс загальної психології. Київ : Алерта, 2021. 496 с.
8. Психологія : навчальний посібник /О. В. Винославська, О. А. Бреусенко-Кузнецов, В. Л. Зливков [та ін.] ; за редакцією О. В. Винославської ; НТУУ «КПІ». 2-е вид., переробл. та доповн. Київ : ІНКІС, 2009. 390 с.
9. Савчин М. Загальна психологія: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 344 с.
10. Хохліна О.П. Загальна психологія: хрестоматія (у 3 ч.) /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. Ч.1. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 296 с.
11. Хохліна О.П. Загальна психологія: хрестоматія (у 3 ч.) /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. Ч.2. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 296 с.
12. Хохліна О.П. Загальна психологія: хрестоматія (у 3 ч.) /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. Ч.3. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 160 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1.	<p>Тема 1. Темперамент. Методики дослідження темпераменту.</p> <p>Поняття про темперамент. Історія розвитку та становлення вчення про темперамент. Фізіологічні основи та типи темпераменту. Характеристика основних типів нервової системи за І. Павловим. Структура темпераменту: загальна психічна активність, моторика, емоційність. Вплив темпераменту на процес формування особистості. Врахування типу темпераменту дітей у навчально-виховній роботі. Вплив темпераменту на індивідуальний стиль діяльності людини.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте властивості нервової системи (сила, врівноваженість, рухливість). 2. Розкрийте сутність і зміст темпераменту людини. 3. Охарактеризуйте поведінку людини з холеричним типом темпераменту. 4. Охарактеризуйте сангвінічний тип темпераменту людини. 5. Охарактеризуйте флегматичний тип темпераменту людини. 6. Охарактеризуйте меланхолічний тип темпераменту людини. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
2.	<p>Тема 2. Характер. Акцентуації характеру.</p> <p>Структурний та функціональний підхід до трактування характеру. Структура характеру. Риси характеру. Детермінанти характеру. Формування характеру. Визначення поняття «акцентуація характеру». Класифікаційна схема типів акцентуованих особистостей за К.Леонгардом. Класифікаційна схема акцентуації характеру у підлітків за А.Є. Личко.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте сутність характеру людини. 2. Розкрийте структуру характеру особистості. 3. Що таке риса характеру? 4. Яким чином виявляються особливості типового характеру? 5. Що становить собою акцентуація характеру? 6. У чому виявляються акцентуації характеру? 7. Які найбільш характерні вияви акцентуацій? 8. Які основні типи акцентуації характеру?

	II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
3.	<p>Тема 3. Здібності. Методи дослідження здібностей.</p> <p>Сутність здібностей. Задатки, схильності. Загальні та спеціальні здібності. Структура, види та рівні розвитку здібностей: обдарованість, талант, геніальність. Загальне уявлення про розвиток здібностей.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізми формування загальних здібностей. 2. Механізми формування спеціальних здібностей. 3. Механізми формування професійних здібностей. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
4.	<p>Тема 4. Спрямованість особистості. Методики дослідження спрямованості особистості.</p> <p>Поняття спрямованості особистості та її роль у структурі особистості. Потреби: біологічні, соціальні, духовні. Основні форми прояву спрямованості. Види спрямованості особистості.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що становить собою спрямованість особистості? 2. У чому виявляються потреби особистості? 3. Яким чином класифікують потреби? 4. У чому полягає концепція «ієрархії мотивів» А. Маслоу? 5. Що становить собою потреба як психічне явище? 6. Охарактеризуйте основні форми прояву спрямованості. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
5.	<p>Тема 5. Психологія мотивації.</p> <p>Проблема виокремлення базової мотивації і механізми її трансформації. Загальне уявлення про ситуативну мотивацію в школі К.Левіна. Види мотивів. Ієрархія та зміна мотивів. Зовнішня та внутрішня мотивація. Рівень домагань і мотивація досягнення. Вплив мотивів на продуктивність діяльності.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке мотив? 2. Що становить собою мотивація? 3. Яке значення мають різні мотиви для активності особистості? 4. Від чого залежить рівень домагань особистості? 5. Що становлять собою переконання? 6. У чому виявляється установка особистості? 7. У чому відмінність між зовнішньою і внутрішньою мотивацією? 8. Як зовнішня мотивація впливає на внутрішню? 9. У чому полягає відмінність між мотивацією і мотивуванням? 10. Яка залежність між актуальною мотивацією, мотивами і стійкими факторами? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
6.	<p>Тема 6. Досвід особистості. Діяльність як базова психологічна категорія.</p> <p>Досвід особистості. Психологічний зміст категорії «діяльність». Загально-психологічні властивості діяльності. Експліцитний та імпліцитний аналіз діяльності. Види діяльності.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яке місце у розвитку особистості займає досвід? 2. Яке значення має досвід для ефективної життєдіяльності людини? 3. Визначення поняття «діяльність». 4. Розкрийте основні види діяльності людини. 5. Які рухи використовують у діяльності?

	<p>6. Що таке операція? 7. Що таке предметні дії? 8. Що таке розумові дії? II. Огляд основної та додаткової літератури по темі. Завдання на СРС: I. Відповіді на питання для самоперевірки: II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
7.	<p>Тема 7. Психологічна структура діяльності. Психологічна структура діяльності: мотив, ціль, інформаційна основа діяльності, прогнозування, прийняття рішення, планування, програмування, контроль, корекція, оперативний образ об'єкту діяльності, система індивідуальних якостей суб'єкта. Спосіб діяльності та стиль діяльності. Аналіз професійної діяльності. Завдання на СР: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Охарактеризувати інформаційну основу діяльності. 2. Охарактеризувати загальну будову діяльності, її предметні та структурні компоненти. 3. Проаналізувати мотиви діяльності, функцію передбачення (антиципації) процесу досягнення результату, способи, засоби та умови реалізації мети діяльності. 4. Охарактеризуйте професійно-значущі якості. Завдання на СРС: II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
8.	<p>Тема 8. Психомоторика. Підходи до розуміння психомоторики. Сутність психомоторики. Функціональна будова психомоторики. Рухи, дії та їх регулювання в психомоториці. Функції психомоторики. Завдання на СРС: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Що розуміють під терміном «психомоторика»? 2. Які класи рухів і дій є виявами психомоторики? 3. Розкрийте особливості психомоторики. 3. Охарактеризуйте будову психомоторики. 4. Які особливості психомоторної дії? Розкрийте її структуру. 5. Які чинники є регуляторами психомоторної дії? Розкрийте їх. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
9.	<p>Тема 9. Психічні стани. Сутність психічних станів. Класифікація психічних станів. Фізіологічні основи і зовнішні вияви психічних станів. Особливості психічних станів. Психічні стани особистості в різних ситуаціях життєдіяльності. Управління психічними станами. Завдання на СРС: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Що розуміють під психічним станом людини? 2. Як психічний стан пов'язаний із психічними процесами і властивостями особистості? 3. Яким чином класифікують психічні стани? 4. Які особливості психічних станів? 5. Що є фізіологічною основою психічного стану? 6. Яким чином психічний стан впливає на поведінку особистості? 7. Яким чином певний психічний стан виявляється за зовнішніми ознаками? II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
10.	<p>Тема 10. Нерівноважні психічні стани. Феноменологія нестійких станів. Особливості виникнення, зворотність і незворотність. Виявлення та групування основних типів психічних станів зниженої активності. Біопсихічні та психофізичні маркери психічних станів підвищеної мобілізації. Індивідуальні особливості. Проблема подолання важких станів крізь призму категорії «переживання».</p>

	<p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте основні типи психічних станів зниженої активності. 2. Охарактеризуйте біопсихічні та психофізичні маркери психічних станів підвищеної мобілізації. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
11.	<p>Тема 11. Змінені стани свідомості.</p> <p>Характеристика рівнів активності свідомості. Сон, сновидіння. Трансові стани свідомості. Галюцінаторні та хворобливі стани свідомості.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть три основні стани свідомості. 2. Перерахуйте основні етапи формування свідомості в процесі людського життя. 3. Назвіть основні види трансових станів свідомості. 4. Розкрийте принципи і психологічні механізми медитації як зміненого стану свідомості. 5. Охарактеризуйте хворобливі стани свідомості. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
12.	<p>Тема 12. Ресурсна система особистості.</p> <p>Категоризація ресурсів у психологічній науці. Класифікація ресурсів. Матеріальні, нематеріальні та психологічні ресурси. Система регуляторних механізмів як ресурс особистості. Особистісні конструкти: життєстійкість, локус контролю, самооцінка, оптимізм та толерантність до невизначеності та їх роль у ресурсній системі особистості.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке «ресурс» і як його трактують у психології. 2. Опишіть основні види ресурсів людини. 3. Що входить у групу «зовнішні ресурси» особистості? 4. Охарактеризуйте складові психологічного ресурсу особистості. 5. Детермінанти, що виснажують ресурсну систему особистості. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
13.	<p>Тема 13. Самосвідомість особистості.</p> <p>Визначення самосвідомості. Критерії самосвідомості. Рівні розвитку самосвідомості. «Я-концепція». Самоставлення. Самооцінка. Рефлексія як психологічний механізм розвитку самосвідомості.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому виявляється самосвідомість особистості? 2. Які структурні елементи свідомості? 3. Яка структура самосвідомості людини? 4. У чому виявляється самооцінка особистості? 5. Розкрийте сутність «Я – концепції». 6. Що таке рефлексія? 7. Яким чином відбувається розвиток самосвідомості людини? 8. У чому виявляється адекватна самооцінка особистості? 9. У чому виявляється неадекватна самооцінка особистості? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
14.	<p>Тема 14. Психологічний захист особистості.</p> <p>Загальне уявлення про «психологічний захист» і його функції. Різновиди психологічного захисту та їхня характеристика. Особливості психологічного захисту в дітей. Використання захисту в життєдіяльності.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p>

	<p>1. У чому сутність психологічного захисту?</p> <p>2. Які погляди вчених на сутність психологічного захисту?</p> <p>3. Які є різновиди психологічного захисту?</p> <p>4. Охарактеризуйте кожну форму психологічного захисту особистості.</p> <p>5. Яка структура психологічного захисту?</p> <p>6. Що впливає на формування механізму психологічного захисту?</p> <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
15.	<p>Тема 15. Розвиток і формування особистості.</p> <p>Підходи та теорії розвитку особистості. Гармонійний та дисгармонійний розвиток особистості.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте підходи і теорії розвитку особистості. 2. Що розуміють під розвитком особистості? 3. У чому виявляється гармонійний розвиток особистості? 4. У чому виявляється дисгармонійний розвиток особистості? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
16.	<p>Тема 16. Життєві кризи особистості.</p> <p>Розуміння криз особистості у психології. Типи криз особистості. Травматичні кризи. Криза цілісності. Криза втрати. Ситуаційна криза. Криза становлення. Кризи розвитку та кризи життя. Ставлення до кризи та її подолання.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наведіть приклади нормальної та аномальної криз. Покажіть їхню специфіку, знайдіть спільні ознаки. 2. Спробуйте проаналізувати, використовуючи власний життєвий досвід, умови поглиблення кризового стану та індивідуальні стратегії розв'язання кризи. 3. Знайдіть взаємозв'язок між показниками кризи та відомими Вам типами особистості. 4. Чи є відповідність між типовим ставленням до кризи та стратегією її подолання? Якщо є, то як Ви можете пояснити? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
17.	<p>Тема 17. Спілкування.</p> <p>Поняття спілкування. Структура спілкування: комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони спілкування. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, регулятивно-комунікативна, афективно-комунікативна. Різновиди спілкування. Суть та особливості спілкування вперше. Суть та особливості тривалого спілкування. Особливості рефлексивного та не рефлексивного слухання.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити основні функції спілкування. 2. Охарактеризувати невербальні засоби комунікації. 3. Проаналізувати види спілкування. 4. Навести приклади засобів, які сприяють подоланню бар'єрів спілкування. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
18.	<p>Тема 18. Група і міжособистісні відносини.</p> <p>Група. Класифікація груп та їх основні характеристики. Рівні розвитку групи. Особистість і група. Психологічні особливості студентської групи. Роль, статус, самопочуття студента в групі. Процеси ідентифікації в студентському колективі. Міжособистісні відносини в групі. Інтимні міжособистісні відносини.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттю «група». Охарактеризуйте це явище. 2. Навести приклади класифікації груп в психології.

3. Охарактеризувати рівні розвитку груп. 4. Проаналізуйте види відносин в групі. 5. Охарактеризувати референтність як визначальну умову зв'язку групи та особистості. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

спираючись на теоретичні знання, здобувач вищої освіти повинен опанувати наступними вміннями і навичками: визначати основні завдання психології у розбудові сучасного українського суспільства та аналізувати психічні процеси. Необхідно сформулювати у здобувачів вищої освіти:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- здатність самостійно обирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій для психологічного дослідження;
- здатність аналізувати й оцінювати достовірність одержаних результатів психологічних досліджень, формулювати на їх основі аргументовані висновки та рекомендації;
- здатність презентувати результати власних досліджень усно і письмово, за допомогою мультимедійних засобів;
- здатність бути критичним і самокритичним.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1.	<p>Тема 1. Темперамент. Методики дослідження темпераменту.</p> <p>1. Поняття про темперамент. 2. Типи темпераментів. 3. Основні властивості темпераменту. 4. Фізіологічне підґрунтя темпераменту. 5. Концепція І. Павлова, Б. Теплова-В. Небиліцина про ВНД як теоретична основа методик вивчення темпераменту.</p> <p>Практична частина.</p> <p>1. Визначення властивостей нервової системи за психомоторними показниками (теппінг-тест). 2. Дослідження типу темпераменту (2-х факторний особистісний опитувальник ЕРІ за Г. Айзенком). 3. Дослідження властивостей темпераменту В. Русалова. 4. Діагностика властивостей нервової системи за опитувальником Я. Стреляу; інші методики. 5. Розв'язання психологічних задач.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>1. Навести приклади представників різних типів темпераменту серед літературних героїв. 2. Дайте порівняльну характеристику типам темпераментів людини, спираючись на властивості НС людини. 3. Чим відрізняються прояви самосвідомості у флегматиків і меланхоліків? 4. Порівняйте особливості спілкування холериків і сангвініків. 5. У людини з яким типом темпераменту найважче сформулювати контроль і саморегуляцію?</p>
2.	<p>Тема 2. Характер. Акцентуації характеру.</p> <p>1. Розкрийте сутність характеру людини. 2. Розкрийте структуру характеру особистості. 3. Формування характеру. Характеристика головних чинників, що впливають на формування характеру.</p>

	<p>4. Явна акцентуація. 5. Прихована акцентуація.</p> <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження характерологічних тенденцій (Т. Лірі). 2. Методика визначення типу характеру за К. Юнгом. 2. Діагностика акцентуацій характеру (методики ПДО, МПДО). <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що становлять собою позиційні компоненти характеру? 2. Що становлять собою загальні компоненти характеру? 3. Що таке риса характеру? 4. Яким чином виявляються особливості типового характеру? Запропонуйте схему дослідження характеру. 5. Яким чином виявляються особливості акцентуацій характеру? 6. Складіть есе щодо особливостей власних акцентуацій характеру.
3.	<p>Тема 3. Здібності. Методи дослідження здібностей.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика здібностей: структура, види та рівні розвитку здібностей. 2. Поняття про здібності та їх роль у житті. 3. Різновиди здібностей та їх характеристика. 4. Структура здібностей. <p>Практична частина. (виконання досліджень):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження комунікативних та організаційних схильностей (тест-опитувальник КОС). 2. Дослідження професійних схильностей (методики ДДО Клімова, «Карта інтересів»). 3. Визначення рівня креативності особистості. Побудова психологічних профілів «Я-реальний» і «Я-ідеальний» (тест «Креативність»). 4. Виявлення своїх здібностей (тест на талант). 5. Розв'язання психологічних задач з теми семінару. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наведіть основні аргументи прихильників теорій вродженого та набутого походження здібностей. 2. Доберіть приклади з життя видатних людей (вчених, письменників, акторів, музикантів, політиків), які демонструють особливості прояву, розвитку, компенсації, взаємозв'язку здібностей.
4.	<p>Тема 4. Спрямованість особистості. Методики дослідження спрямованості особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика спрямованості. 2. Зумовленість спрямованості особистості низкою відповідних мотивів. 3. Суб'єктивний та об'єктивний аспекти потреб. 4. Потреби, інтереси, світогляд та ідеали як чинники спрямованості особистості. 5. Форми і види спрямованості. 6. Спрямованість спонукальної сфери і її типи. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діагностика ступеня задоволеності основних потреб (за А. Маслоу). 2. Діагностика спрямованості особистості (методика діагностики спрямованості особистості Б. Басса (опитувальник Смекала-Кучера). 3. Діагностика ціннісних орієнтацій особистості (тест «Ціннісних орієнтацій» М. Рокіча). <p>Завдання на СРС:</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що становить собою спрямованість особистості? 2. У чому виявляються потреби особистості? 3. Яким чином класифікують потреби? 4. У чому полягає концепція «ієрархії мотивів» А. Маслоу? 5. Охарактеризуйте основні спонуки активності особистості.

	6. В чому полягає відмінність між потребою та нуждою?
5.	<p>Тема 5. Психологія мотивації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте явище базової мотивації та розкрийте механізми її трансформації. 2. Розкрийте сутність змістовних теорій мотивації. 3. Розкрийте сутність процесуальних теорій мотивації. 4. Розкрийте сутність різних видів мотивів. 5. Розкрийте інтереси як мотиви. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження мотивації до успіху та мотивації на уникнення невдач: методика «Мотивація до успіху»/методика «Мотивація уникнення невдач» Т. Елерса; методика «Мотивація успіху та боязкість невдачі А. Реана. 2. Дослідження особливостей мотивації досягнення особистості та мотивації афіліації: тести «Мотивації досягнення» і «Мотивації афіліації» (А. Мехрабіана). 3. Дослідження особливостей мотивації навчання студентів у ЗВО (модифікована методика Є. Ільїна «Мотивація навчання у ВНЗ»). 4. Дослідження особливостей усвідомленості різних компонентів мотиву особистості. Тест «Виявлення усвідомленості різних компонентів мотиву» (Єрмоліна, Ільїна). <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Від чого залежить рівень домагань особистості? 2. У чому відмінність між зовнішньою і внутрішньою мотивацією? 3. Як зовнішня мотивація впливає на внутрішню? 4. Що виражає поняття «ієрархія мотивів»? 5. Як виявляються мотив самоствердження, мотив ідентифікації з іншою людиною і мотив влади? 6. Як впливають на поведінку і діяльність людини мотив саморозвитку, мотив досягнення, просоціальні (суспільно значущі) мотиви та мотив афіліації? 7. Охарактеризуйте особливості власної мотивації та шляхи її удосконалення
6.	<p>Тема 6. Досвід особистості. Діяльність як базова психологічна категорія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Досвід особистості. 2. Психологічний зміст категорії «діяльність». 3. Загально-психологічні властивості діяльності. 4. Експліцитний та імпліцитний аналіз діяльності. 5. Види діяльності. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення нахилів особистості до вибору професії. 2. Діагностика типу поведінкової активності (Вассерман, Гуменюк). 3. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи змінюють досвід особистості безпосередньо зовнішні обставини життя, внутрішні стресові стани? 2. Яку роль у формування досвіду особистості відіграє рівень її зрілості, автентичність, психологічне здоров'я? 3. Чи вірне твердження, що досвід особистості залежить від здатності до самопізнання, від розвинутої рефлексивних механізмів? 4. Охарактеризуйте основний зміст діяльності. 5. Як співвідносяться у діяльності процеси інтеріоризації та екстеріоризації? 6. Обґрунтуйте, чому гра не є продуктивним видом діяльності? 7. Чому навчальна діяльність є розвивальною? 8. Які потреби реалізує людина в процесі діяльності?
7.	<p>Тема 7. Психологічна структура діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна структура діяльності.

	<p>2. Спосіб діяльності та індивідуальний стиль діяльності. 3. Аналіз професійної діяльності. 4. Саморегуляція діяльності. Практична частина. 1. Дослідження схильності до ризику. 2. Дослідження самоефективності – впевненості людини щодо її потенційної здатності Організувати та здійснювати власну діяльність (шкала самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема). 3. Дослідження індивідуального стилю прийняття рішень (Мельбурнський опитувальник прийняття рішень, MDMQ). 4. Розв’язання психологічних задач. Завдання на СРС: 1. Яким є основні компоненти діяльності? 2. Як забезпечується контроль за виконанням діяльності? 3. Охарактеризуйте співвідношення між метою і мотивом діяльності. 4. З чого починається вивчення професійної діяльності? 5. Назвіть складові частини професіограми. 6. Опишіть основні індивідуальні характеристики суб’єкта діяльності. 7. Назвіть чинники формування індивідуального стилю діяльності. 8. Сформулюйте об’єктивні і суб’єктивні критерії оцінювання результатів діяльності. 9. Розкрийте високий рівень сформованості саморегуляції діяльності.</p>
8.	<p>Тема 8. Психомоторика. 1. Підходи до розуміння психомоторики. 2. Сутність психомоторики. 3. Функціональна будова психомоторики. 4. Рухи, дії та їх регулювання в психомоториці. 5. Функції психомоторики. Практична частина. 1. Методики діагностики психомоторики дорослих. 2. Методи оцінювання психомоторного розвитку дітей. Завдання на СРС: 1. Які функції виконує психомоторика в діяльності і житті людини? 2. Як пояснюється функціонування психомоторики в психоенергетичній концепції психіки і психічного? 3. Чому психомоторика – це орган людини, а не організму? 4. Як впливає ідеомоторика на вчинки людей у залежності від їхнього енергопотенціалу? 5. Як здійснюється пізнання світу через психомоторику? 6. Які критерії гармонії тіла і рухів людини? 7. Як і чому в рухах людини кореняться елементи думки? 8. Як пов’язані між собою точність образу і спритність рухів? 9. Як ви вважаєте, чи існує залежність точності образу і спритності руху від потенціалу енергії людини? 10. Як ви вважаєте, чи можливо пізнання невідчутних властивостей світу психомоторикою?</p>
9.	<p>Тема 9. Психічні стани. 1. Сутність психічних станів. 2. Класифікація психічних станів. 3. Особливості психічних станів. 4. Фізіологічні основи і зовнішні вияви психічних станів. 5. Психічні стани особистості в різних ситуаціях життєдіяльності. 6. Стан страху та шляхи його подолання.</p>

	<p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діагностика самооцінки психічних станів (ДСПС Г. Айзенка). 2. Діагностика тривожності студентів в процесі навчальної діяльності. 3. Визначення егостанів особистості (методика модифікована та адаптована Г.Партико, Г.Кучерявою). <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте позитивні психічні стани особистості. 2. Охарактеризуйте негативні психічні стани особистості. 3. Що є фізіологічною основою психічного стану? 4. Яким чином психічний стан впливає на поведінку особистості? 5. Яким чином певний психічний стан виявляється за зовнішніми ознаками? 6. Яким чином виявляється стан страху? 7. Які способи боротьби із страхом?
10.	<p>Тема 10. Нерівноважні психічні стани.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Феноменологія нестійких станів. 2. Особливості виникнення, зворотність і незворотність психічних станів. 3. Виявлення та групування основних типів психічних станів зниженої активності. 4. Біопсихічні та психофізичні маркери психічних станів підвищеної мобілізації. 5. Індивідуальні особливості психічних станів. 6. Проблема подолання важких станів крізь призму категорії «переживання». <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження адаптивних можливостей особистості з урахуванням соціально-психологічних та деяких психофізіологічних характеристик (опитувальник «Адаптивність»). 2. Дослідження схильності особистості до неадекватної поведінки. 3. Дослідження наявності депресивного стану (шкала депресії Т. Балашова). <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи вірне твердження, що нерівноважні психічні стани виникають як реакція на складні обставини життєдіяльності? Обґрунтуйте свою думку. 2. Що є провідною складовою нерівноважних станів? 3. Яке значення у нормалізації нерівноважних станів відіграють нові смисли, знання новоутворення в структурі ментальності особистості? 4. Чи впливають психологічні властивості особистості на динамічні зміни нерівноважних станів? 5. Охарактеризуйте індивідуальні особливості психічних станів. 6. Охарактеризуйте проблему подолання важких станів крізь призму категорії «переживання».
11	<p>Тема 11. Змінені стани свідомості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стани свідомості. 2. Загальна характеристика змінених станів свідомості. 3. Критерії виникнення змінених станів свідомості. 4. Характеристика рівнів активності свідомості. 5. Сон, сновидіння. 6. Трансові стани свідомості. 7. Галюцінаторні та хворобливі стани свідомості. <p>Практична частина.</p> <p>I. Медитативні техніки в груповій роботі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вправа «Зустріч з собою». 2. Вправа «Про проблему з висоти». 3. Вправа «Подорож на гору». <p>II. Практична робота із сновидіннями.</p>

	<p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте стани свідомості. 2. Дайте визначення поняття «змінений стан свідомості». 3. Назвіть критерії виникнення змінених станів свідомості. 4. Що означає безперервність свідомості? 5. Назвіть ознаки афективно-звуженої свідомості. 6. Чи є сновидіння символічною інтерпретацією реальних подій і переживань людини? Обґрунтуйте свою думку. 7. Охарактеризуйте трансівні стани свідомості: гіпнотичний стан, стан медитації, стан пікових переживань. 8. В чому полягає різниця між галюцинаторними станами та ілюзіями? 9. Охарактеризуйте хворобливі стани свідомості.
12	<p>Тема 12. Ресурсна система особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категоризація ресурсів у психологічній науці. 2. Класифікація ресурсів. 3. Матеріальні, нематеріальні та психологічні ресурси. 4. Система регуляторних механізмів як ресурс особистості. 5. Особистісні конструкти: життєстійкість, локус контролю, самооцінка, оптимізм та толерантність до невизначеності та їх роль у ресурсній системі особистості <p>Практична частина.</p> <p>I. Діагностика ресурсної системи особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження здатності і готовності особистості активно і гнучко діяти в ситуації стресу (тест життєстійкості С. Мадді). 2. Дослідження особистісної готовності до змін (методика «Personal change readiness survey», PCRS). <p>II. Практична робота з ресурсною системою особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медитативна техніка «Мої ресурси». 2. Використання способів саморегуляції. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином співвідносяться такі поняття як «психологічний потенціал особистості» і «психологічний ресурс особистості»? 2. Чи можна стверджувати, що страх, тривога, фрустрованість є ознаками стресових реакцій, що вказують на втрату ресурсів? Обґрунтуйте свою думку. 3. Що входить у групу матеріальних, нематеріальних та психологічних ресурсів особистості? 4. Охарактеризуйте систему регуляторних процесів життєдіяльності організму. Обґрунтуйте, яким чином регуляторні механізми виступають у якості ресурсу особистості. 5. Яку роль у ресурсній системі особистості відіграють життєстійкість, локус контролю, самооцінка, оптимізм та толерантність до невизначеності?
13	<p>Тема 13. Самосвідомість особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Самосвідомість особистості. Її структура. 2. Самосвідомість і «Я-концепція» особистості. 3. Рівні розвитку самосвідомості. 4. Поняття про самооцінку. Її функції та види. 5. Самооцінка і рівень домагань особистості. 6. Теорія «локусу контролю» Дж. Роттера. 7. Рефлексія як психологічний механізм розвитку самосвідомості. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження самооцінки особистості за методикою Дембо-Рубінштейна. 2. Дослідження загальної самооцінки за процедурою тестування (Г.М. Казанцевої). 3. Дослідження рівня домагань (з використанням моторної проби Шварцландера).

	<p>4. Дослідження суб'єктивного контролю (УСК).</p> <p>5. Розв'язання психологічних задач.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке самосвідомість? 2. Якою є структура самосвідомості? 3. Назвіть функції самосвідомості. 4. Як проявляється самосвідомість у людини? 5. Розкрийте основні характеристики та функції «Я-концепції». 6. Охарактеризуйте психологічні механізми функціонування самооцінки. 7. Як взаємопов'язані самооцінка особистості та рівень її домагань? 8. Охарактеризуйте людину з переважанням внутрішнього локусу контролю. 9. Охарактеризуйте роль рефлексії у розвитку самосвідомості.
14	<p>Тема 14. Психологічний захист особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальне уявлення про «психологічний захист» і його функції. 2. Різновиди психологічного захисту та їх характеристика. 3. Особливості психологічного захисту в дітей. 4. Використання психологічного захисту в життєдіяльності. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення домінуючого психологічного захисту (опитувальник Р. Плутчика, Г. Келлермана, Х. Конта). 2. Практична робота в міні-групах щодо усвідомлення своїх захисних механізмів. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основну функцію психологічного захисту особистості. 2. Охарактеризуйте конструктивні і деструктивні механізми психологічного захисту. 3. Які захисні реакції є найтипівшими у дітей та підлітків? 4. Чи можна стверджувати, що прояви захисних механізмів у дошкільнят та молодших школярів свідчать про становлення зрілої системи психологічного захисту? Обґрунтуйте свою думку. 5. Охарактеризуйте захисні стилі реагування людини в складних життєвих ситуаціях.
15	<p>Тема 15. Розвиток і формування особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підходи та теорії розвитку особистості. 2. Загальна характеристика онтогенезу психічного розвитку особистості. 3. Гармонійний та дисгармонійний розвиток особистості. 4. Соціальні та біологічні умови розвитку індивіда. 5. Рушійні сили розвитку особистості. 6. Формування змісту особистості. 7. Самореалізація особистості. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження рівня самоактуалізації особистості (опитувальник САМОАЛ). 2. Визначення рівня самоповаги особистості (методика «Дослідження самоповаги»). 3. Дослідження враженості основних складових психологічного добробуту (Шкала психологічного благополуччя К. Ріфф). 4. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте розвиток особистості з точки зору різних підходів та теорій. 2. Що є спільного та відмінного між філогенезом психіки та онтогенезом особистості? 3. наведіть ознаки гармонійного та дисгармонійного розвитку особистості. 4. Як співвідносяться соціальне та біологічне у розвитку особистості. 5. Чи є будь-які суперечності рушійною силою розвитку особистості? 6. Що розуміється під поняттям «зміст особистості»? Як відбувається формування змісту особистості? 7. Що становить собою самореалізація особистості?

	8. Яку роль відіграє самореалізація впродовж життєвого шляху особистості? Чому?
16	<p>Тема 16. Життєві кризи особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння криз особистості у психології. 2. Типи криз особистості. 3. Травматичні кризи. 4. Криза цілісності. 5. Криза втрати. 6. Ситуаційна криза. 7. Криза становлення. 8. Кризи розвитку та кризи життя. 9. Типи ставлення до кризової ситуації та її подолання. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження рівня актуального стресу на життєві події протягом останнього року (методика визначення стресостійкості та соціальної адаптації). 2. Діагностика копінг-поведінки в стресових ситуаціях (С. Норман, Д.Ендел, Д.Джеймс, М.Паркер в адаптації Т.Крюкової). 3. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи можна стверджувати, що життєва криза є переломним етапом у житті особистості? Обґрунтуйте свою думку. 2. Які типи криз особистості ви знаєте? 3. Наведіть конструктивні і деструктивні шляхи виходу з кризи. 4. Охарактеризуйте вікові та індивідуальні особливості виходу з кризи. 5. Яку роль в житті людини відіграють метастратегічні техніки життя?
17	<p>Тема 17. Спілкування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про спілкування. 2. Структура спілкування. 3. Засоби спілкування. 4. Функції спілкування. 5. Різновиди спілкування. 6. Особливості рефлексивного та не рефлексивного слухання. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження комунікативних можливостей. 2. Оцінка навичок ефективного слухання (тест «Уміння слухати»). 3. Дослідження рівня потреби у спілкуванні (тест «Потреба у спілкуванні»). 4. Розв'язання ситуацій спілкування продуктивним способом (ділова гра «Дійти згоди»). <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чим зумовлюється потреба у спілкуванні між людьми? 2. Яку роль відіграє спілкування у суспільному житті? 3. У чому полягає соціальна сутність спілкування? 4. Яку роль у спілкуванні належить невербальній комунікації? 5. У чому виявляється культура невербального спілкування? 6. Що означає комунікативна функція спілкування? 7. У чому полягає суть інтерактивного боку спілкування? 8. Яким є механізм ідентифікації при прийманні іншої людини? 9. Як відбувається стереотипізація у пізнанні людини людиною? 10. За якими принципами спілкування поділяють на різновиди? 11. Якими є умови ефективності спілкування?
18	<p>Тема 18. Група і міжособистісні відносини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття групи в психології. 2. Класифікація груп та їх основні характеристики.

<p>3. Рівні розвитку та структура груп. 4. Особистість і група. 5. Психологічні особливості студентської групи. 6. Роль, статус, самопочуття студента в групі. 7. Процеси ідентифікації в студентському колективі. 8. Міжособистісні відносини в групі. 9. Інтимні міжособистісні відносини.</p> <p>Практична частина.</p> <p>1. Дослідження основних тенденцій поведінки людини в реальній групі (методика «Q-сортування» (В.Стефансон). 2. Визначення стилю міжособистісної взаємодії. С.В Максимов, Ю.А. Лобейко). 3. Визначення бажаної соціальної ролі в групі.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>1. Дайте визначення малої групи, назвіть її якісні ознаки. 2. Які ознаки мають групи різного ступеня організації? 3. Які рівні розвитку груп виокремлює психологія? Якому рівню розвитку відповідає Ваша група? 4. Чим визначається статус особистості в колективі? 5. Які критерії вибору референтної групи в студентському колективі? 6. Поясніть зміст понять «соціальний статус» і «соціальна роль». Які соціальні ролі виконуєте Ви? 7. У чому полягає розбіжність конформізму й сугестивності? Чим відрізняється внутрішня і зовнішня конформність? 8. Чи можуть у студентській групі, навіть високого рівня розвитку колективу виникати протиріччя? 9. Яке значення інтимних міжособистісних відносин в житті людини?</p>

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Загальна психологія з практикумом – 2» включає:

- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- проведення досліджень за методиками з якими знайомилися на практичних заняттях.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- робота з довідковою літературою.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача вищої освіти формують: робота на семінарах, вчасна здача словника основних термінів з даного курсу і вчасна здача відповідей на тестові завдання модульної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам вищої освіти важливо відвідувати лекції, оскільки на них висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал в обсязі, достатньому для опанування дисципліни, що дасть змогу краще підготуватись до семінарських занять і в цілому опанувати дану дисципліну.

Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно. Активна участь здобувача вищої освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати бали у семестровий рейтинг. Разом з тим, здобувач вищої освіти, який пропустив семінарські заняття з поважної причини, і має необхідний документ, який підтверджує відсутність (наприклад довідку від лікаря), може здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомого балу, який передбачений за участь в семінарі (тобто максимальна кількість балів складатиме не більше 3). Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології та педагогіки, але викладач сам призначає здобувачам вищої освіти час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступною з особистого кабінету здобувача вищої освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському занятті здобувач вищої освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем кредитного модуля «Загальна психологія з практикумом – 2». Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни.

На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з предмету. На семінарських заняттях використовуються методи: робота парами, тріадами, круглий стіл, ситуаційні задачі; групові дискусії при вивченні проблемних питань. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни. На семінарських заняттях проводиться усне опитування і тестування здобувачів вищої освіти. Готуючись до семінарських занять, здобувач вищої освіти має чітко усвідомлювати зміст запитань, дати розгорнуту відповідь на них і відповісти на тестові завдання. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів вищої освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів вищої освіти з теми семінарського заняття.

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти: опрацювання лекційного матеріалу (конспект лекцій з дисципліни; складання та ведення протягом вивчення курсу власного термінологічного словника. У словник заносяться поняття, визначення та терміни з тем, що вивчаються. Підготовка до семінарських занять: самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу; самостійне опрацювання питань для підготовки до занять (самоконтроль засвоєння змісту лекційного курсу; пошук додаткових джерел інформації по темі практичного заняття (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) в бібліотеках та в електронному вигляді (в мережі INTERNET).

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять, основна мета якого – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти для планування самостійної роботи.

Форми поточного контролю: усне опитування, письмовий експресконтроль на практичних заняттях, колоквиум, виступ здобувача вищої освіти із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях, комп'ютерне, бланкове тестування тощо.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із

закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагиату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних навчальних планів згідно графіка навчального процесу.

Семестровий контроль: **екзамен**.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувач вищої освіти а з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) робота на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших здобувачів освіти у процесі дискусії);
- 2) складання модульної контрольної роботи;
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Здобувач вищої освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої освіти.

Викладач оцінює роботу здобувач вищої освіти а на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на восьмому і чотирнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг здобувача вищої освіти станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 8 семінарських заняттях) і 14-й тиждень (за результатами роботи на наступних 15-16 семінарських заняттях) навчання повідомляється здобувачу вищої освіти на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Модульна контрольна робота (МКР) складається з 14 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою гугл-тестів на останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перескладати МКР не можна.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання здобувач вищої освіти а визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Здобувач вищої освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувач освіти а з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

Вивчення курсу «Загальна психологія з практикумом – 2» передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи здобувачів вищої освіти з навчальним матеріалом у міжсесійний період. Лекції проводяться із використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії).

Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись зі змістом матеріалу підручника. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовляти від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено завідувачкою кафедри, д. психол. н., професоркою кафедри психології та педагогіки Воляннюк Н.Ю.; професором кафедри психології та педагогіки Ложкіним Георгієм Володимировичем; доцентом кафедри психології та педагогіки, к. психол. н., Хілько Світланою Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 10 від 10.05.2023р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 11 від 27.06.2023р.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг здобувач вищої освіти а з дисципліни «Загальна психологія з практикумом – 2» складається з балів, що отримуються за:

- 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
- 2) складання модульної контрольної роботи;
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях (максимальна кількість балів складає 36 (кількість балів на 1 занятті – 2):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії	2
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	1
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

2. Складання модульної контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 14 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1)):

вірно виконано всі тестові завдання	14
вірно виконано половину тестових завдань	7
не вірно виконано всі тестові завдання	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 36 + 14 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала кредитного модуля складає $R = RC + RE = 100$ балів.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 50% від RC, тобто 25 балів.

3. Складання екзаменаційної контрольної роботи: екзаменаційна контрольна робота проводиться у письмовій формі протягом 90 хвилин.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Ваговий бал кожного питання – 25.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні;	19-25
відповідь на питання, але не зовсім повна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді;	13-18
достатньо поверхова відповідь на питання; суттєві помилки у відповіді;	6 –12
неправильна відповідь на питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання;	1–5
відсутність відповіді.	0

Для отримання відповідних оцінок (ECTS та традиційних) рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи

1. Теорії темпераменту. Фізіологічні основи та типи темпераменту.
2. Поняття про темперамент як сукупність індивідуальних проявів динаміки психічної діяльності людей.
3. Історія розвитку та становлення вчення про темперамент.
4. Характеристика чотирьох основних типів нервової системи за І. Павловим.
5. Характеристика типів темпераменту за Б. Тепловим, В. Небиліциним.
6. Психологічні особливості та властивості холерика.
7. Психологічні особливості та властивості сангвініка.
8. Психологічні особливості та властивості флегматика.
9. Психологічні особливості та властивості меланхоліка.
10. Вплив темпераменту на індивідуальний стиль діяльності людини
11. Структура характеру. Рис характеру.
12. Природна основа та соціальні впливи на формування характеру.
13. Вчинок і формування провідних рис характеру особистості.
14. Можливості зміни і корекції неадаптивних рис характеру.
15. Основні типи акцентуацій рис характеру.
16. Аналіз впливу акцентуацій на поведінку і діяльність людини.
17. Особливості формування акцентуацій.
18. Концепція акцентуованих особистостей К. Леонгарда та А. Лічко.
19. Методики визначення акцентуацій характеру (методика ПДО, МПДО А. Лічко).
20. Загальні та спеціальні здібності.
21. Задатки, схильності, здібності.
22. Рівні розвитку здібностей: обдарованість, талант, геніальність. Розвиток та формування, компенсація здібностей.
23. Поняття спрямованості особистості.
24. Зумовленість спрямованості особистості низкою відповідних мотивів.
25. Суб'єктивний та об'єктивний аспекти потреб.
26. Один з основних видів спрямованості: спрямованість на взаємодію.
27. Один з основних видів спрямованості: спрямованість на завдання (ділова спрямованість).
28. Один з основних видів спрямованості: на себе(особиста спрямованість).
29. Теорії мотивації.
30. Процесуальні та результативні компоненти мотивації.
31. Мотивація і мотивування та їх компоненти.
32. Полімотивованість мети.
33. Види мотивів. Ієрархія і зміна мотивів. Зовнішня і внутрішня мотивація.
34. Сутність змістовних теорій мотивації.
35. Сутність процесуальних теорій мотивації.
36. Сутність різних видів мотивів.
37. Інтереси як мотиви.
38. Активність як стан і умова існування, взаємозв'язок активності та діяльності суб'єкта.
39. Поняття про діяльність як прояв фізичної і психічної активності.
40. Соціально-психологічний аспект діяльності.
41. Діяльність як психофізіологічний процес: психічні процеси та досвід людини (знання, уміння, навички, звички).
42. Зміст і структура активності і діяльності: потреба, мотив, задача, дія (операція), результат, контроль і оцінка.
43. Внутрішні і зовнішні компоненти діяльності.
44. Інтєріоризація та екстеріоризація.
45. Види людської діяльності (гра, навчання, праця); їх освоєння і розвиток.
46. Сутність психомоторики.

47. Функціональна будова психомоторики.
48. Рухи, дії та їх регулювання в психомоториці.
49. Функції психомоторики.
50. Сутність психічних станів. Класифікація психічних станів.
51. Особливості психічних станів.
52. Фізіологічні основи і зовнішні вияви психічних станів.
53. Психічні стани особистості в різних ситуаціях життєдіяльності.
54. Стрес: ознаки та різновиди стресу, стадії стресу, критерії стресостійкості та напрями подолання стресу.
55. Концепція ситуативної та особистісної тривожності Спілбергера.
56. Методики дослідження психічних станів.
57. Підходи і теорії розвитку особистості.
58. Гармонійний і дисгармонійний розвиток особистості. Формування змісту особистості.
59. Феноменологія нестійких станів.
60. Індивідуальні особливості психічних станів
61. . Проблема подолання важких станів кризь призму категорії «переживання».
62. Загальна характеристика змінених станів свідомості.
63. Характеристика рівнів активності свідомості.
64. Трансові стани свідомості.
65. Галюцинаторні та хворобливі стани свідомості.
66. Категоризація ресурсів особистості у психологічній науці.
67. Класифікація ресурсів особистості.
68. Система регуляторних механізмів як ресурс особистості.
69. Самосвідомість особистості. Її структура.
70. Методики дослідження самосвідомості особистості.
71. Самосвідомість і «Я-концепція» особистості.
72. Самооцінка і рівень домагань особистості.
73. Рефлексія як психологічний механізм розвитку самосвідомості.
74. Різновиди психологічного захисту особистості та їх характеристика.
75. Особливості психологічного захисту в дітей.
76. Розуміння криз особистості у психології.
77. Кризи розвитку та кризи життя.
78. Типи ставлення до кризової ситуації та її подолання.
79. Методики діагностики копінг-поведінки в стресових ситуаціях.
80. Поняття про спілкування: структура, засоби, функції.
81. Різновиди спілкування.
82. Особливості рефлексивного та не рефлексивного слухання.
83. Поняття групи в психології: класифікація та їх основні характеристики.
84. Рівні розвитку та структура груп.
85. Особистість і група.
86. Психологічні особливості студентської групи.
87. Процеси ідентифікації в студентському колективі.
88. Міжособистісні відносини в групі.
89. Інтимні міжособистісні відносини.
90. Методики дослідження міжособистісних відносин в групі.